

SİNOP'UN AYANCIK İLÇESİ ÇAYLIOĞLU KÖYÜ (Stefan/İstefan)
TARİHİ YERLEŞİM ALANI VE TAŞ ATÖLYESİ
Çaylıoğlu Village, Ayancık District of Sinop (Stephane/İstefan)
Historical Settlement Area and Stone Workshop

Dr. Öğretim Üyesi Durmuş GÜR
Karabük Üniversitesi, Safranbolu Şefik Yılmaz Dizdar MYO
durmusgur@gmail.com
Orcid ID: 0000-0002-9945-8825

Prof. Dr. Gülgün KÖROĞLU
İstanbul Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi
gulgun.koroglu.27@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0002-6369-659X

Öz

Kuzeybatı Karadeniz'de Sinop'un Ayancık ilçesine bağlı olan İstefan (günümüzde Çaylıoğlu) Kastamonu'nun kuzeydoğusunda, Sinop'un ise 70 km batısında yer almaktadır. Özellikle tarihi haritalar ve *portolan*larda yerleşim alanı; Istafan, Istıfan, İstifan, İstefan ve Στεφάνη gibi çeşitli isimlerde geçmektedir. D. French tarafından 1982 yılında gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında İlk Tunç Çağı, Helenistik, Roma ve Bizans dönemlerine ait veriler tespit edilmiştir. Çaylıoğlu Köyü'nde uzun yıllar faaliyet gösteren taş ocakları dışında Doğu Giranüstü, Dikilitaş/Dik Kaya, Kilise Tepesi, Nekropol, Sayarkası, Sulu Kilise, liman çevresindeki kaçak kazı faaliyetleri ve hatalı uygulamalar, tarihi yerleşimin izlerini silmektedir. Çalışmada Stephane'nin tarihsel sürecine ışık tutularak Sayarkası'ndaki tarihi taş atölyesinin de tanıtılması hedeflenmektedir.

Anahtar kelimeler: Sinop, Ayancık, Çaylıoğlu, Stephane, İstefan, Taş Atölyesi.

Abstract

Istefan (today Çaylıoğlu) of the Ayancık District of Sinop in the northeastern Black Sea Region is located on the coast east of Kastamonu and 70 km west of Sinop. The settlement area goes by various names such as Istafan, Istıfan, İstifan, İstefan, Στεφάνη, especially on historical maps and portulans. Surveys conducted by D. French (1982) provided us with data from the Early Bronze Age, Hellenistic, Roman, and Byzantine Periods. The quarries in Çaylıoğlu that operated for many years and the illegal excavations activities and faulty practices around Doğu Giranüstü, Dikilitaş/Dik Kaya, Kilise Tepesi, Necropolis, Sayarkası, Sulu Kilise and the harbor have erased the traces of the historical

settlement. It was aimed to introduce the historical stone quarry in Sayarkası by shedding light on the historical process of Stephane.

Keywords: Sinop, Ayancık, Çaylıoğlu, Stephane, İstefan, Stone Workshop.

Giriş

Çaylıoğlu Köyü, günümüzde Sinop'un Ayancık İlçesi'ne bağlıdır (**Lev. 1**). Yerleşim alanı Roma ve Bizans dönemlerinde Stephane (İstefan) olarak adlandırılmıştır (Işın, 1998: 97; Dan, 2009: fig. 2) (**Lev. 2**). Makalenin konusunu Çaylıoğlu'nda tespit edilen mimari eserler, tarihi taş atölyesi (taşların kesilip alındığı ve işlendiği yer) ve arkeolojik kalıntılar oluşturur. Çaylıoğlu'nda uzun yıllar faaliyet gösteren modern taş ocakları, Usta Burnu üzerindeki Ürgüne Tarlaları ve Doğu Granüstü'nün kuzeyini işgal etmektedir (**Lev. 3**). Birçok araştırmacı ve seyyah, kalıntıları yerinde incelemiştir¹. Çaylıoğlu'nda çok sayıda sit alanı bulunmaktadır. Bu sit alanlarından bazıları, modern taş ocaklarının yakınında yer almaktadır. Usta Burnu'ndaki modern taş ocaklarına ait alanlarda araştırma/inceleme gerçekleştirilememiş, ocakların doğusundaki Ürgüne Tarlaları ile Doğu Granüstü mevkiileri dışında Dikilitaş/Dik Kaya, Kilise Tepesi, Nekropol, Sayarkası, Sulu Kilise, Limanüstü ve modern limanda incelemelerde bulunulmuştur. Sit alanı dışında tespit edilen seramik ve mimari plastik buluntular, Çaylıoğlu'nun İlk Tunç Çağı², Helenistik, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerinde yerleşim alanı olarak kullanıldığını göstermektedir.

Karadeniz'in çevresinde Helen koloni faaliyetleri sırasında özellikle sahil kesiminde yeni yerleşimler kurulduğu bilinmektedir. Bu yerleşimlerin Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerinde de iskân gördüğünü tespit edilen duvar kalıntıları, mimari plastik eserler, p.t. buluntular, mezarlar, lahit teknesi veya taş levha ve akroterli lahit kapakları göstermektedir (Jones, 1971: 147-148, 154-155; Doonan, 2004: 96; Drakoulis, 2012: 80, fig. 1) (**Lev. 4**). Kuzeybatı Karadeniz'deki liman kentlerinin tarihte kereste, balık ve bazı tarım ürünlerinin ticaretinin yanında stratejik konumuyla da öne çıktığı bilinir³. Yerleşimin tarihte ticari limanı ve Sayarkası'ndaki taş atölyesi ile ön plana çıktığını düşündürmektedir (**Lev. 5**).

Stephane'nin ekonomik kaynakları arasında, denizcilik faaliyetleri ve ormanlardan elde edilen keresteler büyük öneme sahiptir. Kerestelerin gemi yapımında kullanıldığı, 19. yüzyıla kadar da bu faaliyetin yöre ekonomisine katkı sunduğu bilinmektedir. Usta Burnu'nun doğusundaki modern limanın altında tarihi liman yer aldığı ifade edilmektedir (Cuinet, 1894: 590; Timor, 1999: 128; de Graauw, 2016: 130, 143, fig. 67). Son

¹ Sit alanları ve eserlere yönelik belgelerin temini hususunda Sinop Müzesi uzmanlarına, saha incelemeleri ve eserlerin tanımlanması hususunda bizi davet eden ve destek sunan Ayancık Belediye Başkanı Hayrettin Kaya ve Emekli Küratör Sanat Tarihçi Amelie Edgü başta olmak üzere Ergün Özcan, Mehmet Macit Yılmaz, Rifat Çaylı, Sertaç Çelik, Ahmet Can Akyol, Şeref Çaylı, Ramazan Kocaman, Yener Çaylı, Şerafettin Çaylı, Mukaddem Sarısoy, Çağrı Çaylı ve Çaylıoğlu Köyü sakinlerine minnet ve teşekkür borçluyuz.

² Ayancık ve çevresinde İlk Tunç Çağı'na ait veriler için bkz. (Dönmez, 2004: 1-2; French, 1988: 8-10).

³ Karadeniz Helen kentleri bkz. (Hammond, 1967: 114-115; Işık, 2001: 11; Karauğuz - Akış - Kunt, 2010: 138-139; Dana, 2014: 134).

yüzyıl içerisinde liman genişletilmiş, balıkçı tekneleri ve çeşitli deniz taşıtlarının sığabileceği bir yapıya dönüştürülmüştür.

Konum ve Yer Adı

Çaylıoğlu Köyü⁴, Sinop'un Ayancık ilçesine bağlı, ilçe merkezinin ortalama 11 km batısında yer almaktadır. 20. yüzyıl başlarına kadar bu yerleşim İstefan ya da Istifan ismiyle bilinir (Counillon, 2004: 124). Bu isim Στεφάνη/Stefane'den gelmiştir. Tarihte Stephane, Stephanie, Stephanis, Stephanio/Stefanio, Stefano, San Stephano, Istafan, Istefan ve İstefan gibi çeşitli isimlerle anılagelmiştir (Steph. Byz. Ethnika. Stephane, 5-10 (1849, 585); Ruge, 1929: 2342-2343; French, 1986: 483-484; Belke, 1996: 273; Dan, 2009: not. 91, fig. 2).

Roma ve Bizans dönemlerinde Stephane adıyla anılan yerleşim, Tabula Peutingeriana'da Sinop'un güneybatısında Stephane adıyla gösterilmiştir⁵. İnebolu ile Sinop arasında, Sinop'un 70 km batısında bulunan yarımada şeklindeki Usta Burnu, tarihi yerleşim alanı ve doğal limanı ön plana çıkmaktadır (Lev. 6). Doğal yapıya sahip, doğudan batıya kademeli teraslar halinde alçalan Usta Burnu, üç yönden denizle çevrilidir (Gökoğlu, 1952: 19; French, 2013: 173, Map. 5.2.1; Belke, 1996: 273).

Tarihçe

İlk Tunç Çağı, Helenistik, Roma ve Bizans Dönemi'nde Paphlagonia'nın sahil kasabalarından biri olan Çaylıoğlu, bazı bilim insanları tarafından çok önemli olmayan tarihi bir yerleşim olarak tanımlanmıştır (French, 1986: 483). Haritalarda Stephane olarak tanımlanan yerleşim çoğunlukla tarihi limanı adından söz ettirmiştir (Kiepert, 1867: Karte, Pontische Colonien; Leonhard, 1915: Karte I; Barrington Atlas, 2000: 1217, Map. 86). Amasra-Sinop arasında küçük koy ve nehir ağzına konumlanmış irili ufaklı birçok tarihi yerleşim alanı bulunur. Çaylıoğlu bu sahil yerleşimlerinden biridir (Leonhard, 1915: Karte I; Robert, 1980: 167-169; de Graauw, 2016: 130, 143, fig. 67). Roma ve Bizans dönemlerinde Stephane'nin limanı gemiler için sığınma alanı olmuştur (Cuinet, 1894: 590; Belke, 1996: 273; Dan, 2009: 115-119; de Graauw, 2016: 130, 143, fig. 67; French, 1986: 484). Ayancık'ın ormanlarından elde edilen kerestelerin tarihte gemi yapımında kullanıldığı bilinmektedir. Çaylıoğlu ve Ayancık çevresindeki ormanlardan temin edilen keresteler ve tarım ürünlerinden elde edilen gelirler, kadar yöre ekonomisine büyük katkı sunmuştur (Timor, 1999: 128).

Pseudo-Skylax'ın Periplus'unda, yerleşim (Stephane) Paphlagonia'da, limana sahip Helen yerleşimleri arasındadır (Pseudo-Skylax, Periplus, I: 90). Portolanlarda İnebolu ve Sinop arasında çeşitli isimlerle gösterilen yerleşimin Stephane olduğu belirtilmektedir (Hasluck, 1910-1911: 152, fig.1; Kiepert, 1867: Karte Pontische Colonien; Leonhard, 1915: Karte I; Belke, 1996: 273). Portolanlarda belirtildiği kadarıyla Çaylıoğlu'ndaki tarihi liman, Kuzeybatı Karadeniz sahilindeki önemli ticari alanlar arasında yer almaktadır (French, 1986: 484). Evliya Çelebi, Çaylıoğlu'na uğramış sonrasında ise Ayancık

⁴ Çalışmada üslup birliği sağlamak yerleşimin modern adı olan Çaylıoğlu kullanılacaktır.

⁵ Tabula Peutingeriana'da Paphlagonia için bkz. (Podossinov, 2012: 203-206).

üzerinden Sinop'a gitmiştir. De Tournefort, Karadeniz yolculuğu sırasında sahilde ormanlarla kaplı çok sayıda güzel köyün bulunduğunu belirtmiş, güzergâhtaki Stephane'nin (Stephanio) adının Plinius, Arrianus ve Herakleia Pontikeli Marcianus'un metinlerinde geçen yerleşimle aynı yer olduğunu yazmıştır (Develi, 2022: 78; de Tournefort, 1717: 200-201). D. French, 1982 yılında Çaylıoğlu'nda araştırma gerçekleştirmiştir (de Tournefort, 1717: 201; French, 1986: 483-494; Cuinet, 1894: 588-591; Bijişkyan, 1998; Develi, 2022: 78).

Usta Burnu'nda prehistorik yerleşime ait kalıntılar tespit edilmiştir. Bilim insanları Çaylıoğlu'ndaki Klasik Çağ'a ait kalıntıların hemen altından, İlk Tunç Çağı'na ait buluntular yerinde belgelenmiştir. French, yerleşim alanında çeşitli mezar yapıları, yapı temelleri, mimari plastik eserler, seramik ve tuğla parçaları bularak buluntuların İlk Tunç Çağı, Helenistik, Roma ve Bizans dönemlerine ait olduğunu yazar. İlk Tunç Çağı'na ait seramik parçaları dışında MÖ Geç 2. bin - Erken 1. bine ait buluntular tespit edilmiştir (French, 1986: 483-494; Işın, 1990: 245; Işın, 1998: 97-98; Demirel, 2019: 41) (Lev. 7).

MÖ 750-550 yılları arasında Karadeniz sahilinde çok sayıda Helen koloni yerleşimi kurulmuştur. Stephanos Byzantios yerleşimin MÖ 6. yüzyılda kurulduğunu yazmaktadır. Gökoğlu da Stephanos Byzantios'un tarihlendirme önerisini olduğu gibi kabul etmektedir. Yerleşimin MÖ 7. yüzyılda Sinop ve Trabzon'da Miletos kolonilerinin hâkimiyet kurduğu bilinmektedir (Gökoğlu, 1952: 19; Umar, 1998: 11; Doonan, 2004: 55, 59; Dana, 2014: 134). Sinop ile Çaylıoğlu'ndaki yerleşimlerin, MÖ 7. yüzyılda Miletos kolonistleri tarafından kurulduğu bilinmektedir. Karadeniz'de doğudan batıya Lazoiiler, Khalybialılar, Makronlar, Mosynekler ve Mariandynler'in yaşadığı bilinir. MÖ 4. yüzyılda Sinopeliler, Paphlagonia'da ikamet eden Miletos göçmenleri olarak tanımlanmaktadır (Ksen. VI: 11-15 (2011, 443); Timor, 1999: 128; Koca, 2016: 285; Yavuz, 2017: 207, 209).

Bilimsel kaynaklarda, Stephane için Mariandyn şehri ifadesi kullanılmaktadır (Steph. Byz. Ethnika. Stephane, 5-10 (1849: 585); Arrianus, *Periplus Ponti Euxini, Stephanē* (2005: 112, 130); Mayo, 1813: 99; Gökoğlu, 1952: 19). Arrianus'daki "Kinōlis'ten gemiler için güvenli bir liman yeri olan Stephanē'ye 180 stadia, Stephanē'den Potamoi'a 150 stadia bulunur" ifade, Usta Burnu civarında MS 1-2. yüzyıllarda önemli bir liman kenti bulunduğunu düşündürmektedir (Arrianus, *Periplus Ponti Euxini, Stephanē* (2005: 112, 130)). R. Mayo'nun, Roma Dönemi'nde Stephane'yi Paphlagonia'nın on kenti arasında sunması, yerleşim alanının Roma Dönemi ile birlikte kent haline gelmiş olabileceğini düşündürmektedir (Mayo 1813, 99; Steph. Byz. Ethnika. Stephane, 5-10 (1849: 585); Gökoğlu, 1952: 19; Arrianus, *Ponti Euxini, Stephanē* (2005: 112, 130)).

Usta Burnu'nun zirvesinde (Doğu Granüstü) kale kalıntısının yer alabileceği ifade edilir (Belke, 1996: 273-274). Usta Burnu ve Limanüstü çevresinde sit alanları bulunmaktadır (Lev. 8). Usta Burnu'nun batısında, güneyden kuzeye eğimli arazi üzerinde mimari temeller ve denizin içinde saraya ait olduğu söylenen kalıntılar (?) ile Sayarkası'nda bir taş atölyesi yer almaktadır (Lev. 9). Günümüzde taş temeller üzerine tuğladan yapılmış tonozlu bir yapı kalıntısı, ana kaya üzerine oyularak inşa edilmiş kesimler, tarih öncesi çağlar ve Helenistik Döneme ait seramik parçaları tespit edilen verilerden bazılarıdır.

Plinius yerleşimden kasaba, Ptolemaios ise köy olarak bahseder. Araştırmacılar, bölgede altı şehrin bulunduğunu belirterek Stephane'yi Paphlagonia'daki 23 kasaba ve köy arasında gösterir (Plinius VI: 2; Gököğlü, 1952: 19; Arrianus, *Periplus Ponti Euxini, Stephanē* (2005: 112, 130); Drakoulis, 2012: 85, 92, tab. 5, 9; Podossinov, 2012: 204). Çaylıoğlu, Arrianus'da liman yeri olarak tanımlanır. Tabula Peutingeriana'da Stephane liman kentleri arasında sunulmaktadır (Plinius VI: 2; Arrianus, *Periplus Ponti Euxini, Stephanē* (2005: 112, 130); Gököğlü, 1952: 19; Drakoulis, 2012: 85, 92, tab. 5, 9; Podossinov, 2012: 204).

Stratejik konumu ve doğal limanı açısından Çaylıoğlu, Ayvasul ve Maden gibi sahil yerleşimleriyle karşılaştırıldığında ön plana çıkar. Roma ve Bizans dönemlerinde yerleşim, Bithynia ve Paphlagonia arasında, Barrington Atlas'ta M.S. 3. yüzyılda Bithynia et Pontos, M.S. 4.-6. yüzyıllarda Paphlagonia sınırları içinde, M.S. 7.-9. yüzyıl arasında ise Armenikon Theması içinde yer alır (Barrington Atlas: 100-102; Ostrogorsky, 1994: 96-97, harita II; Belke, 1996: 118, 232; Drakoulis, 2012: 80, 87, 92, tab. 5, 9, fig.1).

Türk hâkimiyetine kadar Stephan adını koruyan yerleşimin zamanla İstefan şeklinde anılmaya başlandığı görülür. İnce Burun'dan batıya uzanan sahil yolu, Geç Roma döneminde aktif olarak kullanılmıştır. M.S. 5.-6. yüzyıllarda Sinop'un sahil kesimlerinde kurulan kiliseler, yerleşimlerin daha fazla ön plana çıkmasını sağlamıştır. Bizans Dönemi'nde Sinop ile çevresinde yer alan kiliselerin Amaseia (Amasya) Piskoposluğu'na bağlıdır (Doonan, 2004: 96).

Çaylıoğlu, Roma ve Bizans dönemlerinde kuzeybatı Karadeniz'in sahil yerleşimleri arasında ön plana çıkmaktadır. Bizans Dönemi'nde Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde beyliklerin hâkimiyet kurduğu, yerleşimlerde ise tarihi, siyasi, ekonomik ve sosyolojik açılardan değişim yaşanmıştır. Bu süreçte Sinop, 1084 yılında Emir Karatekin'in kontrolüne girmiştir. Anadolu Selçuklu ve Büyük Selçuklu arasındaki anlaşmazlıklar, Bizans'ın M.S. 11. yüzyıldaki siyasi gücünü büyük ölçüde etkilemiştir. Bu dönemde Kuzeybatı Karadeniz'deki kıyı yerleşimleri Bizans'ın hâkimiyetindedir (Belke, 1996: 118, 232, 273; Umar, 1998: 88; Birgören, 2008: 140-141).

1204 yılında Aleksios Komnenos ve David Komnenos Karadeniz'deki yerleşimlerde kontrolü sağlamak amacıyla batıya yönelmiş, Paphlagonia'nın sahil kesimleriyle birlikte Sinop ve çevresinde denetimi sağlamışlardır. 1205 yılında David Komnenos, Sinop'un içinde bulunduğu bölgede Trabzon Rum Krallığı'nı kurmuştur. 1214 yılında ise Keykavus'un faaliyetleri doğrultusunda Sinop, Türklerin hâkimiyetine girmiştir. 1214 yılında Theodoros Laskaris Karadeniz Bölgesi'nin batısındaki yerleşimlerde hâkimiyet kurmuş, Aleksios Komnenos ise Doğu Karadeniz kentlerinde denetimi sağlamıştır. David Komnenos, Sinop'tan Sakarya Irmağı'na kadar Karadeniz sahilindeki yerleşimleri desteklemiştir. 1261'de Cenevizliler ile Bizans arasında Nif/Nymphaeum Antlaşması yapılmıştır. Cenevizliler bu antlaşmaya göre Bizans'a silah yardımıyla bulunmuş, karşılığında ise Karadeniz'de ticari imtiyaz elde etmiştir. Askeri ve siyasi açılardan önlemlerin alındığı bu süreçte, Batı Karadeniz'deki kentler ve kalelerde onarım faaliyetleri görülmektedir. Zonguldak-Sinop arasındaki bazı sahil yerleşimleri 13. yüzyıl sonuna kadar Bizans'ın denetimi altındayken, güneydeki yerleşimler Türklerin hâkimiyetine geçmiştir (Finlay, 1851: 321; Foss, 1991: 1579; Umar, 1998: 123, 126-127; Anderson, 2009: 272).

1322 yılında Sinop, Candaroğulları'nın kontrolüne girmiş, yerleşim alanında çeşitli imar faaliyetleri başlamıştır. Tespit edilen veriler M.S. 15.-17. yüzyıllar arasında Çaylıoğlu'nda yerleşim olduğunu göstermektedir. Araştırmalar neticesinde Osmanlı Dönemi'ne tarihlendirilen mimari yapılar, çeşitli kalıntı ve mezar taşları tespit edilmiştir (**Lev. 10**). Tarihi nekropol alanı ise günümüzde aynı zamanda Osmanlı mezarlığı ve modern mezarlık olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Çaylıoğlu çevresinde Geç Osmanlı Dönemi'ne ait sivil yapılar, yerleşimin 18. yüzyıl sonrasında da etkin bir güce sahip olduğunu göstermektedir. Çaylıoğlu ve Ayancık, M.S. 17. yüzyıla kadar Ayandon Kazası'na tabi Sahil Divanı'ndaki köyler arasında yer alır. Osmanlı-Rus Savaşı (1877-1878) ile birlikte Sinop Sancağı'na çok sayıda muhacir yerleştirilmiştir. Erfelek, İstefan ve Gerze'ye yerleştirilen muhacirlerin çoğu Çerkez'dir (Umar, 1998: 147; Paşaoğlu, 2013: 367-368; İpek, 2016: 19). 1869-1903 yılları arasında Sinop, idari açıdan Kastamonu'ya bağlı bir sancak olup İstefan ise bu dönemde Sinop Sancağı'nın kazasıdır. İstefan tarihi kaynaklarda Rum köyü olarak tanımlanır⁶.

Yerleşim 1868 yılına kadar Kastamonu'ya bağlı bir kadılık iken sonradan bağımsız il haline gelen Sinop'a bağlanmış, M.S. 19. yüzyılda ise Sinop Sancağı'nın üç kazasından biri olmuştur (Gökoğlu, 1952: 19)⁷. 1840 yılının Eylül ayında Küre Muhassıllığı'nın lağvedilmesiyle Akkaya, Ayandon ve İstefan gibi önemli kazalar, Sinop Muhassıllığı'na dâhil edilmiştir⁸. Kastamonu Vilayeti Salnamelerine göre 1869-1882 arasında Sinop Sancağı'na bağlı olan İstefan'da Rum hane ve nüfus sayılarında artış yaşanmıştır. 1869 tarihli salname kayıtlarına göre İstefan Kazası'nın merkezi Ayancık'tır (Demir, 2019: 121, tab. 1)⁹.

1869-1870'te iki nahiyeden oluşan İstefan'da (Ayancık-?) 23 köy bulunmaktadır. 1894 yılında kaza konumunda olan İstefan, Çanlı adında bir nahiyeye sahipken, kendisine bağlı seksen dokuz köy bulunmaktadır. 1893 yılında yurt içi ve yurt dışındaki yerleşimlerle ticari faaliyette bulunan İstefan'da Cuinet'e göre 1894 yılında 449 Rum Ortodoks yaşamaktadır (Cuinet, 1894: 588-591). 1899 tarihli Kastamonu Vilayeti Salnamesi'ne göre Ayancık'ta yedi kilise bulunmaktadır. Bunlardan biri Ayancık merkezdeki Baş Melekler Kilisesi olup diğerleri günümüze ulaşamamıştır (İpek, 1996: 23, tab. 4; Timor, 1999: 129; Yavuz, 2017: 93, 95, 103). Yerleşimin nüfusu zamanla azalmış, küçük bir balıkçı köyüne dönüşmüştür.

İstefan'da 19. yüzyılda büyük bir yangın olmuş, kasabanın büyük bölümünün yanması üzerine İstefan Ayancık'a taşınmıştır. 1923 yılında Sinop'un il olmasıyla Ayancık, Sinop'un dokuz ilçesinden biri olmuş, İstefan ise buraya bağlı bir köy haline gelmiştir.

⁶ İstefan'ın Ayancık Çaylıoğlu'nun ise Ayancık'a bağlı bir yer olduğu belirtilir (Gökmenoğlu, 1989: 50).

⁷ H. 1288 (M. 1871) tarihli kaza ve nahiyeler için bkz. (Karakök, 2010: 271, tablo 1; Cuinet, 1894: 404).

⁸ İstefan (Çaylıoğlu), 1791-1888 yılları arasında kazadır (Öztürk, 2016: 313; İpek, 2016: 20).

⁹ 1869-1873 arasında İstefan'da Rumlara ait 103 hanede 410 Rum yaşamaktadır. 1874-1875 yıllarında hane sayısında bir artış yaşanmış, 1876-1882 arasında ise 105 olarak kaydedilmiştir. 1874'te Rum nüfusu önceki yıllara göre artış göstererek 492'ye ulaşmıştır. 1875 yılında Rum nüfusu 466, 1876-1882 arasında ise 495 olarak kaydedilmiştir (Demir, 2019: 121, tab. 1). 1878 Kastamonu Vilayeti Salnamesine göre İstefan'da 105 Rum yaşamaktadır (Yavuz, 2017: 94-95).

20.-21. yüzyılda köy konumunda olan İstefan, günümüzdeki adını yörede yaşayan Çaylıoğulları ailesinden almıştır. Tarihi yerleşim 16. yüzyıl sonrasında birçok seyyahın gezi rotasında kalmıştır (Mayo, 1813: 99; Timor, 1999: 129; Counillon, 2004: 124; Dan, 2009: not. 91, fig. 2; Yılmaz, 2020: 59).

Bijişkyan, İstefan'da tarihi bir kale ve büyük bir Rum kilisesinin bulunduğunu, yerleşim adını kurucusundan aldığını yazar (*kilise günümüze ulaşmamıştır*). Çaylıoğlu 19. yüzyılda Hristiyanların yaşadığı yerleşim alanları arasındadır. 1889 tarihli bir belgede ise yerleşimde Hristiyanların çok yoğun bir nüfusa sahip olmadığı yazar. Yöre halkı yer adı olan İstefan yerine Ayancık kullanılmasını talep etmiş, 19. yüzyıldan itibaren arşiv kayıtlarında İstefan'ın yerine Ayancık adı kullanılmaya başlanmış (Bijişkyan, 1998; Demir, 2019: 117)¹⁰ 1923-1924 Nüfus Mübadelesi ile birlikte buradaki Rum nüfusu son bulmuştur.

Arkeolojik Verilerin Değerlendirilmesi

Çaylıoğlu'nda Stephane'nin sarayına ait kalıntılar ve özellikle de Usta Burnu'nun zirvesinde (Doğu Gıranüstü) kale bulunabileceği iddia edilmektedir (Belke, 1996: 273-274). Doğu Gıranüstü'nde günümüzde çok sayıda kaçak kazı çukuru, çevresinde ise Dor sütun başlığı ve sütunlara ait parçalar, seramik, tuğla ve çatı kiremidi parçası, kireç taşı ve mermerden yapılmış sütun, sütun başlığı, sütun kaidesi, lento ve düzgün kesme taşlara ait parçalar görülmektedir. Doğu Gıranüstü mevkinde tespit edilen seramik parçalarının dışında, koyu kahverengi ve kırmızı tonlara sahip, 3-4 cm kalınlığında tuğla ve çatı kiremidi parçaları kayıt altına alınmıştır.

Doğu Gıranüstü ile Kilise Tepesi'ndeki yapılar define avcıları tarafından tahrip edilmiştir. French, arazi çalışmalarında M.Ö. 3 bine ait kalıntılar keşfetmiştir. Yüzeyle İlk Tunç Çağı dışında Helenistik Döneme ait kırmızı astarlı ve perdahlı seramik parçaları, Roma, Bizans ve Ortaçağ'a tarihlendirilen seramik ve kiremit parçaları belirlenmiştir. French, (Usta Burnu) evlere ait yapı kalıntıları ve taş temeller tespit etmiş, kalıntılarının çoğu günümüze ulaşmamıştır (French, 1986: 488-489, fig. 1 (1-7)). Limanüstü mevkinde modern mezarlığın batısında, yol genişletme çalışmaları sırasında ortaya çıkan mezarlar, T.C. Samsun KTVKKB tarafından incelenerek bölge nekropol olarak tescillenmiştir. Araştırmacılar, Çaylıoğlu'ndaki kaya mezarlarının liman genişletme çalışmaları sırasında patlatılan dinamitlerle tahrip edildiğini belirtmektedir (Gökmenoğlu, 1989: 77; Öztürk, 2016: 313-314)¹¹.

Çaylıoğlu'nun batısında Sayarkası'nda tarafımızca ilk defa tarihi bir taş atölyesi tespit edilmiştir. Güneyden kuzeye eğimli bir yapıya sahip kireçtaşı kayalıkların doğusunda, işlenmiş ya da tamamlanmadan bırakılmış çok sayıda kayalık bölüm yer almaktadır (Arrianus, *Periplus Ponti Euxini, Stephanē* (2005: 112, 130)). Sayarkası'nda kireç kayası

¹⁰ 20.06.2010 tarihinde Samsun KTVKKB Müdürlüğü'nde alınan kararda, 65 ve 75 numaralı kadastral parsellerde tescillenmiş, çeşmenin (?) lentosunda bir yazıt okunmuş; (Mendel, 1903: 333, no, 51). İçi su dolu olduğu için Sulu Kilise olarak adlandırılmıştır (Gökmenoğlu, 1989, 77; Sezen, 2017: 65, 231, 768).

¹¹ E. Özcan ve Ş. Çaylıoğlu ile 16.11.2022 tarihinden gerçekleştirilen sözlü görüşmede, kaya mezarının içinde bireylerin yerleştirildiği kline formlu bölümlerin yer aldığı öğrenilmiştir.

üzerindeki bazı kesimlerin çevresinde yaklaşık 10 cm genişlik ve derinliğe sahip özenle oyulmuş bölümler bulunmaktadır. Bunların güneye bakan kesimleri çoğunlukla oval içbükey şekilde son bulur¹². Ana kayadan blokların çoğunlukla kademeler şeklinde alındığı, basamaklar oluşturacak şekilde taşlar yüzeyden koparılmıştır. Bu uygulamalara sahip alanlarda kaya yüzeyi merdiven şeklinde görünüme sahiptir. Sayarkası'nın batısındaki kireçtaşı üzerinde kademeli şekilde kesim izleri görülmektedir.

Sayarkası'ndaki kireçtaşı kayalıklarda taşların yerinden çıkartılması aşamasında ahşap kamaların kullanıldığını göstermektedir. İçbükey alanlarla kesilip alınmış bölümlerin çevresindeki kanallara ahşap kamalar yerleştirilerek ortadaki bölümlerin yerinden çıkartıldığı tahmin edilir¹³. İncelemelerimiz sırasında kayaların üzerinde büyük boyutlu kesici aletlere dair işçilik izleri belirlenememiştir.

Çaylıoğlu'ndaki çalışmalar, tespit edilen mimari parçaların bu alanlardan kesilerek imal edilmiş ya da işlenmek üzere farklı yerlere taşınmış olabileceğini düşündürür. Bu çevrede tamamen işlenmiş ya da yarım fabrikasyon bırakılmış birçok lahit, sütun, sütun başlığı, sütun kaidesi, lento ve arşitrav blokları belirlenmiştir. Bu parçaların yüzeyinde keski ve murçlara ait çok sayıda iz belirlenmiştir. Murç izlerinin görüldüğü büyük blok ve lentoların dışında yarım fabrikasyon bırakılmış büyük bir lahit ile iki sütun yan yana tespit edilmiştir. Sayarkası'ndan temin edilen taşların kara ya da Karadeniz yoluyla taşındığını göstermektedir. Bu durum Stephane'nin tarihi metinler ve haritalarda ifade edildiği gibi liman kenti olma özelliğini hatırlatır.

1923-1924 Nüfus Mübadelesi ile birlikte Yunanistan'a gönderilen Rum taş ustalarının yerine Ayancık'tan gelen taş ustalarının yerleştirilmesi, Anadolu'daki birçok taş ustasının Sinoplu olması yerleşimdeki taş ustalığı geleneğinin önemini yansıtmaktadır. Sayarkası'nda tespit edilen bu antik taş atölyesi, Sinop çevresindeki taş işçiliği geleneğinin somut göstergesidir (Yıldırım, 2020: 556).

Usta Burnu'nun batısında moloz taş ve harçla oluşturulmuş, 65 ve 75 parsellerde kayıtlı yapı, Sulu Kilise adıyla tescillenmiştir. 2014 yılına ait bir fotoğrafta dikdörtgen formlu ve tonoz örtü sistemine sahip yapı, T.C. Samsun KTVKKB tarafından 20.06.2010/2656 ilgi tarihte alınan kararla tescillenmiş, güneyden kuzeye kademeli şekilde alçalan arazide yer almaktadır (Gökmenoğlu, 1989: 77). Yapının kuzeydoğusunda modern bir su deposu ve devşirme malzemeler, Erken Bizans dönemi seramik ve tuğla parçaları ile mermer templan payesi (5-6. yüzyıl) yer alır. Sayarkası'ndaki taş ocağı ve atölye alanındaki yarı işlenmiş kireç taşı malzemedен yapılmış mimari plastik ürünlerin dışında mermerden yapılmış Roma ve Erken Bizans dönemlerine tarihlendirilen akroterli büyük bir lahit kapağı, lahit teknesi, lento, templan payesi, sütun ve sütun başlıkları da dağınık bir şekilde arazide görülmektedir. Ayrıca Çaylıoğlu'ndaki

¹² Taş ocaklarındaki taş kesim yöntemleri ve taşıma uygulamaları için bkz. (Bingöl, 2012: 95-126).

¹³ Roma ve Bizans dönemleri kesici taş aletleri için bkz. (Albustanlıoğlu, 2000: 4, 17-18).

sütunların bazıları Ayancık'a taşınarak 1900 yılında inşa edilen Askerlik Şubesi'nin ön cephesinde kullanılmıştır¹⁴.

Sonuç

Çaylıoğlu'nda İlk Tunç Çağı, Helenistik, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerine ait ortalama 5000 yıllık bulguların olduğu belirlenmiştir (French, 2013: 173, Map. 5.2.1). Ürgüne Tarlaları, Doğu Giranüstü, Kilise Tepesi, Sulu Kilise, Büyük Lüvep Tümülüsü (130 ada, 16 parsel, deki Büyük Lüvep Tümülüsü 1. derece arkeolojik sit), Nekropol ve Sayarkası'da yüzeyde tespit edilen arkeolojik verilerin gün ışığına çıkarılması, tanımlanması ve tarihlendirilmesi için bilimsel arkeolojik kazı ve yüzey araştırmaları yapılmalıdır. Tarihi taş atölyesinden temin edilen ham ya da yarı işlenmiş malzemelerin gemilerle civardaki yerlere ya da uzak alanlara taşındığı düşünülmektedir.

Usta Burnu'nun zirvesinde (Doğu Giranüstü) kale kalıntısının yer alabileceği ifade edilir (Belke, 1996: 273-274). Gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde bu alanda Geç Antik Çağ-Bizans Dönemi çok sayıda mimari plastik eser tespit edilmiştir. Usta Burnu ve Limanüstü çevresinde sit alanları bulunmaktadır. Akropol olacak nitelikte ve çevresine hakim konumdaki Usta Burnu'nun batısında, güneyden kuzeye eğimli arazi üzerinde mimari temeller ve çok sayıda bağımsız mimari plastik eser yer alması, yerleşimin tarihlendirilmesini kolaylaştırmakta, araştırmacıların Stephane'nin kalıntılarına ait çekirdek yerleşimin Usta Burnu ve çevresinde olabileceği görüşünü güçlendirmektedir. Ayrıca günümüzde taş temeller üzerine tuğladan yapılmış tonozlu bir yapı kalıntısı, ana kaya üzerine oyularak inşa edilmiş kesimler, tarih öncesi çağlar ve Helenistik Döneme ait seramik parçaları dışında Roma ve Erken Bizans Dönemi yoğun seramik kalıntıları, yerleşimin uzun yıllar kullanıldığını göstermektedir.

Sayarkası'nda tamamen işlenmiş ya da yarım fabrikasyon bırakılmış birçok lahit, sütun, sütun başlığı, sütun kaidesi, lento ve arşitrav blokları belirlenmiştir. Bu parçaların yüzeyinde keski ve murçlara ait çok sayıda iz belirlenmiştir. Murç izlerinin görüldüğü büyük blok ve lentoların dışında yarım fabrikasyon bırakılmış büyük bir lahit ile iki sütun yan yana tespit edilmiştir.

Sayarkası'ndan temin edilen taşların kara ya da Karadeniz yoluyla taşındığını göstermektedir. Bu durum Stephane'nin tarihi metinler ve haritalarda ifade edildiği gibi liman kenti olma özelliğini hatırlatır. Sayarkası civarında sualtı araştırmalarının yapılması gereklidir. Bu çalışmalar taş işçiliği faaliyetleri, üretim ve taşımacılık aşamaları, buradaki limanın tarihsel süreci ve ticari faaliyetlerine ışık tutacak, değerli kanıtları ortaya çıkaracaktır (**Lev. 11**).

Çaylıoğlu'ndaki sit alanlarından bazıları taş ocaklarının sınırında bazıları ise çok yakınında yer almaktadır. Yerleşimde ve nekropol alanında en kısa sürede kazılar gerçekleştirilmeli ve elde edilecek sonuçlarla hem yerleşimin hem de bölgenin tarihine ve arkeolojisine katkı sunulmalıdır.

¹⁴ (Gökmenoğlu, 1989: 80). E. Özcan ile 16.11.2022 tarihinden gerçekleştirilen sözlü görüşmede, çok sayıdaki sütun ve sütun başlığının Ayancık'taki Çayağzı'na götürülerek burada zemin dolgusu olarak kullanıldığı öğrenilmiştir.

Kaynakça

Antik Kaynaklar

- Arrianus, Arrianus'un Karadeniz Seyahati (Arriani Periplus Ponti Euxini) 2005, (Çev. M. Arslan), Odin Yay., İstanbul.
- Ksen. Ksenophon, Anabasis Onbinlerin Dönüşü, 2011, (Çev. Oğuz Yarlıgaş), Kabalcı Yay., İstanbul.
- Plinius, Pliny the Elder, The Natural History of Pliny 2/ 6, 1855, (Çev.: J. Bostock-H. T. Riley), Henry G. Bohn, York Street, Covent Garden, London.
- Pseudo-Skylax, Pseudo-Skylax, Periplus, I, Seyrüsefer, (Çev. Arslan, M.), LIBRI, II, 2016, 246-307.
- Steph. Byz. Ethnika, Steph. Byz. Ethnika (=Stephanos Byzantios, Ethnika), Stephani Byzantii Ethnicorum Quae Sypersvnt I, 1849, Impensis G. Reimeri, Berolini.

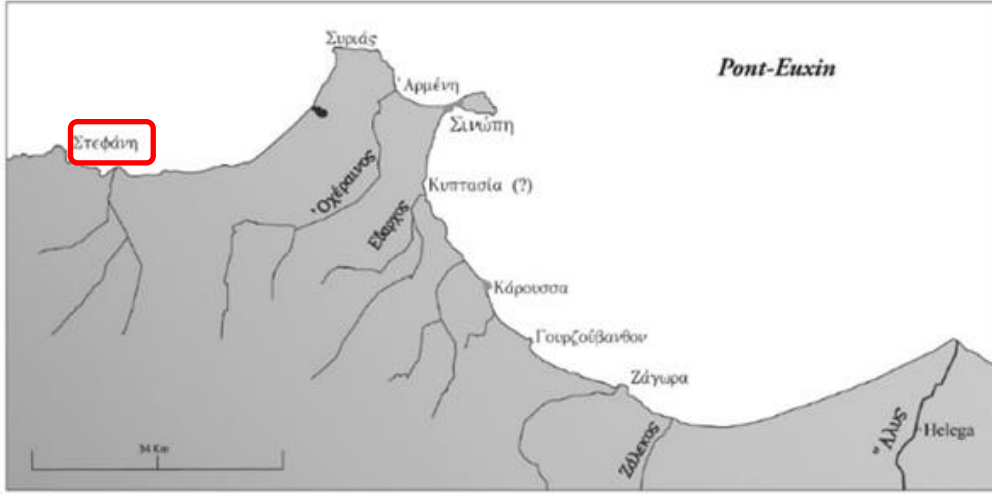
Modern Kaynaklar

- Albustanlıoğlu, T., (2000). *Dokumeion Antik Mermer Ocağı ve İhracat Potansiyeli*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı Ankara.
- Anderson, W., (2009). Late Byzantine Occupation of the Castle at Tios. *Anatolia Antiqua*, XVII, 265-277.
- Barrington Atlas, (2000). *Barrington Atlas of the Greek and Roman World*, (Ed. R. J. A. Talbert), Princeton University Press, New Jersey.
- Başoğlu, B., (1978). *Sinop İli Tarihi*, Ayyıldız Matbaası, Ankara.
- Belke, K., (1996). Paphlagonien und Honorias. *Tabula Imperii Byzantini*, 9, Österreichische Akademie der Wissenschaften, Wien.
- Bijişkyan, P. M., (1998). *Pontos Tarihi*, (Çev. H. D. Andreasyan), Çiviyazıları Yayınları, İstanbul.
- Bingöl, O., (2012). *Bu Koca Taşları Nasıl İşlediler, Nasıl Kaldırdılar*, Bilgin Kültür Sanat Yay., Ankara.
- Birgören, H., (2008). *Müstakil Bolu Sancağı Salnâmesi*, Bolu.
- Counillon, P., (2004). *Pseudo-Skylax: Le Périples du Pont-Euxin*. Texte, Traduction, Commentaire Philologique et Historique, Bordeaux.
- Cuinet, V., (1984). *La Turquie d'Asie: géographie administrative, statistique, descriptive et raisonnée de chaque province de l'Asie-Mineure*, IV, Ernest Leroux Paris.
- Dan, A., (2009). Sinope, «capitale» pontique, dans la géographie antique, *l'Asie Mineure dans l'antiquité: échanges, populations et territoires*, (Eds. S. Lebreton-F. Kirbihler-H. Bru), Presses Universitaires de Rennes, 67-131.
- Dana, M., (2014). D'Héraclée à Trapézonte: Cités Pontiques ou Micrasiatiques?, *Pontica et Mediterranea (Interconnectivity in the Mediterranean and Pontic World During the Hellenistic and Roman Periods)*, III, (Ed. V. Cojocar), Cluj Napoca, Mega Publishing House, 133-153.
- de Graauw, A., (2016). Catalogue of potential ancient ports in the Black Sea Catalogue des abris et ports antiques potentiels en mer Noire, *Mediterranee*, 126, 129-144.
- Demir, C., (2019). Sinop Rum Cemaati'nin 19. Yüzyıldaki Sosyal Yapısı, *Karadeniz İncelemeleri*, 27, 111-142.

- Demirel, S., (2019). Some Observations About the Problem of Late Bronze Age in the Settlements of Sinop Region, *Uluslararası Sinope ve Karadeniz Arkeolojisi Semp. "Antik Sinope ve Karadeniz" Bildiriler Kitabı*, 39-51.
- de Tournefort, M. P., (1717). *Relation d'un voyage du Levant II.A*, Paris, De L'imprimerie Royale.
- Develi, H., (2002). *Evllya Çelebi'nin İzinde Orta Zamanın Orta Dünya Atlası*, TTK, İstanbul.
- Doonan, O. P., (2004). *Sinop Landscapes: Exploring Connection in a Black Sea Hinterland*. University of Pennsylvania Museum of Archaeology and Anthropology, Philadelphia.
- Dönmez, Ş., (2004). Yeni Arkeolojik Bulguların Işığında İÖ 2. Binyılda Sinop, *T.T.K. Belleten*, 68 (251), 1-28.
- Drakoulis, D. P., (2012). Regional Transformations and the Settlement Network of the Coastal Pontic Provinces in the Early Byzantine Period, *The Black Sea, Paphlagonia, Pontus and Phrygia in Antiquity Aspects of Archaeology and Ancient History*, (Ed. G. R. Tsetschladze), BAR International Series 2432, 79-96.
- Finlay, G., (1851). *The History of Greece and the Empire of Trebizond (1204- 1461)*, William Blackwood, Edinburgh.
- Foss, C. F. W., (1991). Paphlagonia, *The Oxford Dictionary of Byzantium*, III, (Eds. A. P. Kazhdan, A.- M. Talbot), New York, Oxford University Press, 1579.
- French, D., (1986). Stephane, *Anadolu Araştırmaları*, 10, 483-498.
- French, D., (1998). Roman Roads and Milestones of Asia Minor 1987, *Anatolian Studies*, 38, 8-10.
- French, D., (2013). *Roman Roads and Milestones of Asia Minor 3.4: Pontus et Bithynia with Northern Galatia*, BIAA., Ankara.
- Gökmenoğlu, T., (1989). *Sinop ve İlçeleri Ayancık Rehberi*, Usta Matbaası, İstanbul.
- Gökoğlu, A., (1952). *Paphlagonia*, Doğrusöz Matbaası, Kastamonu.
- Hammond, N. G. L., (1967). *A History of Greece to 322 B.C. (Second Edition)*, Clarendon Press, Oxford.
- Hasluck, F. W., (1910-1911). Depopulation in the Aegean Islands and the Turkish Conquest, *The Annual of the British School at Athens*, 17, 151-181.
- Işık, A., (2001). *Antik Kaynaklarda Karadeniz Bölgesi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Işın, M. A., (1990). Sinop Bölgesi Yüzey Araştırması, *Tarih Boyunca Karadeniz Kongresi Bildirileri*, II/1, 241-277.
- Işın, M. A., (1998). Sinop Region Field Survey, *Anatolia Antiqua*, VI, 95-139.
- İpek, N., (2016). Osmanlı Döneminde Ayandon (Türkeli), *Türkeli*, (Ed. C. Yılmaz), Trabzon, 17-40.
- Jones, A. H. M., (1971). *The Cities of The Eastern Roman Provinces*, II, Oxford, The Clarendon Press, 147-150.
- Karakök, T., (2010). H. 1288 (M. 1871) Tarihli Kastamonu Vilayet Salnamesine Göre Kastamonu Vilayeti, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 6/11, 267-276.
- Karauğuz, G.- Akış, A.- Kunt, H. İ., (2010). *Zonguldak Bölgesi Arkeoloji Eskiçağ Tarihi ve Coğrafya Araştırmaları*, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Kiepert, H., (1867). *Karte Pontische Colonien*
(<https://www.lib.uchicago.edu/e/collections/maps/kiepert/G6811-S2-1872-K5-sheet10.html>
18.11.2022)
- Koca, U. T., (2016). Antik Dönemde Karadeniz Bölgesi'nde Yaşamış Halklar Hakkında Bir İnceleme, *Karadeniz*, 31, 279-286.

- Leonhard, R., (1915). *Paphlagonia: Reisen und Forschungen im Nördlichen Kleinasien*, D. Reimer, Berlin.
- Mayo, R., (1813). *A View of Ancient Geography and Ancient History: Accompanied with an Atlas of Ten Select Maps, Calculated for the Use of Seminaries I-II*, Philadelphia.
- Mendel, G., (1903). Inscriptions de Bithynie et de Paphlagonie, *Bulletin de Correspondance Hellénique*, 27, 314-333.
- Ostrogorsky, G., (1994). *Bizans Devleti Tarihi*, (Çev. F. Işıltan), Türk Tarih Kurumu, Ankara.
- Öztürk, Ö., (2016). *Pontus: Antik Çağ'dan Günümüze Karadeniz'in Etnik ve Siyasi Tarihi*, Nika Yay., Ankara.
- Paşaoğlu, D. D., (2013). Muhacir Komisyonu Maruzatı'na Göre (1877-78) 93 Harbi Sonrası Muhacir İskânı, *History Studies International Journal of History*, 5 / 2, 347-386.
- Podossinov, A. V., (2012). Bithynia, Paphlagonia and Pontus on the Tabula Peutingeriana, *The Black Sea, Paphlagonia, Pontus and Phrygia in Antiquity Aspects of Archaeology and Ancient History* (Ed. G. R. Tsetschladze). England, BAR International Series 2432, 203-206.
- Robert, L., (1980). *À Travers l'Asie Mineure*, École Française d'Athènes, Paris.
- Ruge, W., (1929). Stephane, *Paulys Real Encyclopädie der Classischen Altertumswissenschaft*, III, 2342-2343.
- Sezen, T., (2017). *Osmanlı Yer Adları*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Timor, A., (1999). Ayancık'ta Şehirleşmenin Yarattığı Mekansal Değişimler, *Coğrafya Dergisi*, 7, 125-150.
- Umar, B., (1998). *Türkiye Halkının Ortaçağ Tarihi*, İnkılâp Kitabevi, Ankara.
- Yavuz, Y., (2017). *Sinopeli (Sinabeli)*, Alper Matbaacılık, İstanbul.
- Yıldırım, N., (2020). Sinope Kentinden Boğa Başlı Girland Bezemeli Mimari Bloklar, *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 28, 547-568.
- Yılmaz, C., (2020). Cumhuriyetin İlk Yıllarında Sinop'ta İdarî Sınır Değişiklikleri ve Devlet-Millet İlişkisi, *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4/1, 55-77.

Ekler

Lev. 1. Sinop, Ayançık, Çaylıoğlu (Dan 2009 Fig 2)

Lev. 2. Çaylıoğlu, Doğu Giranüstü (Akropol-Kale) (2022)

Lev. 3. Çaylıoğlu, Usta Burnu'ndaki Modern Taş Ocağı (A.C.Akyol, 2022)

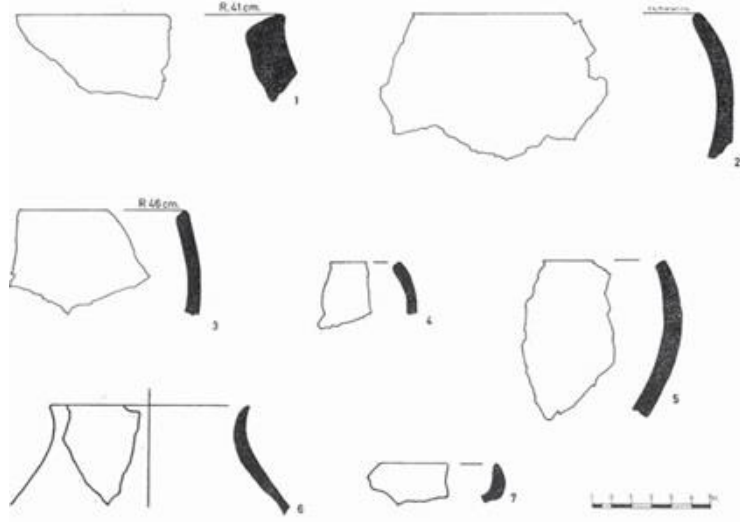
Lev. 4. Çaylıoğlu, Tabula Ansata İçinde Yazıt Parçası (E. Özcan, 2019)

Lev. 5. Çaylıoğlu, Sayarkası, Taş Atölyesi, Yarım Fabrikasyon Üretimler (2022)

Lev. 6. Çaylıoğlu, Ustaburnu, Limanüstü Mevkideki Antik Nekropol (2022)

Lev. 7. Çaylıoğlu, İlk Tunç Çağı ve Helenistik Dönem Seramikleri
(French 1986, 489, fig.1)

Lev. 8. Çaylıoğlu, Limanüstü Mevki, Nekropol
(Sinop Müzesi ve Samsun KVKBK Müdürlüğü Arşivi)

Lev. 9. Çaylıoğlu, Sayarkası, Taş Atölyesi, Taş Bloklar ve Tamamlanmadan Bırakılmış Yarım Fabrikasyon Eserler (2022)

Lev. 10. Çaylıoğlu, Osmanlı Dönemi Mezar Taşı (18.-19. Yüzyıl) (2022)

Lev. 11 Çaylıoğlu, Sayarkası, Taş Atölyesinde Tespit Edilen Yarım Fabrikasyon, Lahit ve Mimari Plastik Eserler (2022)